

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

11. september 2019*

Eelotsusetaotlus – Piima- ja piimatoodete sektor – Kvoodid – Lisamaks – Määrus (EMÜ) nr 3950/92 – Artikkel 2 – Maksu kogumine ostja poolt – Tootja individuaalset kvooti ületavad tarned – Piima hind – Kinnipidamise kohustus – Ülemäära kogutud maksu tagasimaksmine – Määrus (EÜ) nr 1392/2001 – Artikkel 9 – Ostja – Lisamaksu kogumise kohustuse täitmata jätmise – Tootjad – Igakuiste maksete tegemise kohustuse täitmata jätmise – Õiguspärase ootuse kaitse

Kohtuasjas C-46/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) 21. novembri 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 25. jaanuaril 2018, menetluses

Caseificio Sociale San Rocco Soc. coop. arl,

S.s. Franco e Maurizio Artuso,

Sebastiano Bolzon,

Claudio Matteazzi,

Roberto Tellatin

versus

Agenzia per le Erogazioni in Agricoltura (AGEA),

Regione Veneto,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president A. Arabadjiev, kohtunikud L. Bay Larsen (ettekandja) ja C. Vajda,

kohtujurist: M. Bobek,

kohtusekretär: ametnik R. Schiano,

arvestades kirjalikku menetlust ja 17. jaanuari 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Caseificio Sociale San Rocco Soc. coop. arl, S.s. Franco e Maurizio Artuso, C. Matteazzi ja R. Tellatin, esindaja: *avvocatessa* M. Aldegheri,
- S. Bolzon, esindajad: *avvocato* M. Aldegheri ja *avvocato* E. Ermondi,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* P. Gentili,
- Euroopa Komisjon, esindajad: F. Moro ja D. Bianchi,

olles 14. märtsi 2019. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 28. detsembri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 3950/92, millega piima- ja piimatootesektoris kehtestatakse lisamaks (EÜT 1992, L 405, lk 1), muudetud nõukogu 17. mai 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 1256/1999 (EÜT 1999, L 160, lk 73) (edaspidi „määrus nr 3950/92“), artiklit 2 ja komisjoni 9. juuli 2001. aasta määruse (EÜ) nr 1392/2001, milles sätestatakse nõukogu määruse (EMÜ) nr 3950/92, millega piima- ja piimatootesektoris kehtestatakse lisamaks, üksikasjalikud rakenduseeskirjad (EÜT 2001, L 187, lk 19; ELT eriväljaanne 03/033, lk 104), artiklit 9.
- 2 Taotlus on esitatud ühelt poolt Itaalia õiguse alusel asutatud piiratud vastutusega ühistu Caseificio Sociale San Rocco (edaspidi „esimene ostja“) ja Itaalia piimatootjate S.s. Franco e Maurizio Artuso, Sebastiano Bolzon, Claudio Matteazzi ja Roberto Tellatin ning teiselt poolt Agenzia per le Erogazioni in Agricoltura (AGEA) (põllumajanduse koordineerimise amet, Itaalia) ja Regione Veneto (Veneto maakond, Itaalia) vahelises kohtuvaidluses piimakvootide ning piima ja piimatoodete lisamaksu üle turustamisperioodil 1. aprillist 2003 kuni 31. märtsini 2004 (edaspidi „võrdlusperiood“).

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Määrus nr 3950/92

- 3 Määruse nr 3950/92 põhjendused 6 ja 8 on sõnastatud järgmiselt:

„[K]ui mõni liikmesriigile tagatud üldkogus ületatakse, väljendub tagajärg selles, et ületurustanud tootjad peavad ületoodangu eest lisamaksu tasuma;

[...]

vältimaks varem asetleidnud pikaajalisi viivitusi maksu sissenõudmise ja tasumise vahel, mis on kokkusobimatud süsteemi eesmärkidega, tuleks astuda samme, et panna vastutus maksu tasumise eest ostjale, kellel on nähtavasti kõige soodsam vajalikke toiminguid sooritada, andes talle seejuures vahendid tootjatelt maksuvõlgnevuse sissenõudmiseks;“.

4 Määruse artikkel 1 näeb ette:

„Alates 1. aprillist 2000 algavaks kaheksaks järjestikuseks piimandusaastaks kehtestatakse täiendav maks, mida lehmapiima tootjad maksavad piima või piimaekvivalendi kogustelt, mis igal piimandusaastal on üle kindlaksmääratava koguse kokkuostjale tarnitud või otsetarbimiseks müüdüd.

[...]“.

5 Määruse artikkel 2 sätestab:

„1. Lisamaksu tuleb tasuda kõigilt piima või piimaekvivalendi kogustelt, mida on kõnesoleva piimandusaasta jooksul turustatud üle artiklis 3 märgitud vastava koguse. See tuleb jagada ületurustanud tootjate vahel.

Iga tootja osa tasumisele kuuluvast maksust määratakse kindlaks liikmesriigi otsusega pärast seda, kui kogu tarnete jaoks eraldatud tootmiskvoodi kasutamata osa on või ei ole ümber jaotatud, kas kokkuostja tasandil, võttes arvesse pärast kasutada oleva kvoodi ümberjaotamist allesjäävat ületatud kvooti vastavalt iga tootja individuaalsele kvoodile, või riigi tasandil vastavalt sellele, kui palju iga tootja on talle eraldatud kvooti ületanud.

2. Tarnete puhul tuleb maksu maksmise eest vastutaval ostjal sätestatavate eeskirjade kohaselt enne tähtpäeva maksta liikmesriigi pädevale asutusele nõutav summa, mille ta arvab maha maksukohustuslikule tootjale makstavast piima hinnast, või kui see võimalik ei ole, nõuab sisse mõnel muul sobival viisil.

[...]

Kui tootja tarnitud kogused ületavad tema individuaalset kvooti, on kokkuostjal õigus liikmesriigi kehtestatud üksikasjalike reeglite kohaselt selle tootja individuaalset kvooti ületavate tarnete piima hinnast lisamaks ettemaksuna maha arvata.

3. Otsemüügi korral maksab tootja nõutava maksu sätestatavate eeskirjade kohaselt enne tähtpäeva liikmesriigi pädevale asutusele.

4. Kui lisamaksu tuleb tasuda ja kogutud summa on maksust suurem, võib liikmesriik kasutada ülejääki artikli 8 esimeses taandes viidatud meetmete rahastamiseks ja/või see ümber jagada tootjate vahel, kes kuuluvad mõnda sellisesse eelistatud tootjate rühma, mille liikmesriik on kehtestanud objektiivsete kriteeriumide alusel, või tootjatele, kes on erandlikus olukorras käesoleva meetmega mitteseotud riigisiseste eeskirjade tõttu.“

Määrus nr 1392/2001

6 Määruse nr 1392/2001 põhjendus 6 on sõnastatud järgmiselt:

„Määruse (EMÜ) nr 3950/92 artikli 2 lõike 4 kohaselt vastutab komisjon kriteeriumide sätestamise eest, et määratleda, milliste eelistatud tootjate gruppide puhul võib kohaldada maksu hüvitamist, kui liikmesriik on otsustanud jätta kasutamata kvoodid oma territooriumil täielikult ümber jaotamata. Liikmesriigile võib anda komisjoni nõusolekul loa kasutada muid kriteeriume üksnes juhul, kui komisjoni sätestatud kriteeriume ei saa kõnealuses liikmesriigis täielikult kohaldada.“

7 Määruse nr 1392/2001 artikkel 9 on sõnastatud nii:

„1. Liikmesriigid määravad vajaduse korral määruse (EMÜ) nr 3950/92 artikli 2 lõikes 4 nimetatud eelistatud tootjate grupid ühe või mitme allpool esitatud ja vastavalt tähtsusele järjestatud objektiivse kriteeriumi alusel:

- a) liikmesriigi pädeva asutuse ametlik kinnitus selle kohta, et kogu tasu või osa sellest on valesti sissenõutud;
- b) ettevõtte ja eelkõige [...] mägipiirkondade geograafiline asukoht;
- c) ekstensiivseks karjakasvatuseks sobiv suurim loomkoormus ettevõttes;
- d) summa, mille võrra individuaalset piimakvooti ületatakse;
- e) tootja kasutuses olev kvoot.

2. Kui pärast lõikes 1 sätestatud kriteeriumide kohaldamist ei kasutata ära teatavaks ajavahemikuks saadaolevaid rahalisi vahendeid, võib liikmesriik võtta pärast komisjoniga konsulteerimist vastu teisi objektiivseid kriteeriume.“

Itaalia õigus

8 28. märtsi 2003. aasta dekreetseaduse nr 49, millega muudetakse õigusnorme, mis käsitlevad lisamaksu kohaldamist piima ja piimatoodete sektoris (decreto-legge n. 49, Riforma della normativa in tema di applicazione del prelievo supplementare nel settore del latte e dei prodotti lattiero-caseari), mida on muudetud ja millest on saanud 30. mai 2003. aasta seadus nr 119 (*GURI* nr 124, 30.5.2003; edaspidi „seadus nr 119/2003“), artikli 5 lõiked 1 ja 2 sätestavad järgmist:

„1. Võrdluskuule järgneva kuu jooksul edastavad ostjad autonoomsetele maakondadele ja provintsidele, kes on neid tunnustanud, andmed, mis tulenevad määruse nr 1392/2001 artikli 14 lõike 2 kohaselt peetava kuuregistri ajakohastamisest, ning seda ka juhul, kui nad ei ole piima kokku ostnud. Ostjad peavad kinni lisamaksu, mis arvutatakse määruse nr 3950/92 artikli 1 ja selle hilisemate muudatuste põhjal, seoses üleantud piimaga, mida on individuaalsete üksikutele tarnijatele eraldatud kvootidega võrreldes liiga palju, võttes arvesse perioodi jooksul toimunud muutusi. [...]

2. Lõikes 1 nimetatud tähtaja lõpule järgneva 30 päeva jooksul – ilma et see piiraks artikli 10 lõigete 27–32 kohaldamist – tasuvad ostjad kinnipeetud summad spetsiaalsele kontole AGEA riigikassa osakonnas [...].“

9 Seaduse nr 119/2003 artikkel 9, mis käsitleb ülemäära kogutud maksu tagastamist, sätestab:

„1. Iga perioodi lõpul AGEA:

- a) arvutab üleantud piimakogused ja lisamaksu, mille ostjad artiklis 5 sätestatud kohustuse täitmise tulemusena tasusid;
- b) arvutab kogu riigisisese maksu, mida Euroopa Liidule liiga suurte üleantud koguste eest tasuti;
- c) arvutab ülemäära kogutud maksu summa.

[...]

3. Lõike 1 punktis c näidatud summa, millest on maha arvatud lõikes 2 nimetatud summa, jaotatakse kvoodi saanud tootjate vahel, kes maksu tasusid, järgmiste kriteeriumide ja järgmise korra kohaselt:

- a) nende tootjate vahel, kelle puhul peeti alusetult kinni neile kohaldatud maksusumma kas täielikult või osaliselt või seda ei ole enam vaja maksta;
- b) ettevõtete omanikest tootjate vahel, kes asuvad mägipiirkondades [...];
- c) ettevõtete omanikest tootjate vahel, kes asuvad ebasoodsates piirkondades [...];

c bis) tootjate vahel, kelle suhtes on turustamisperioodi jooksul vähemalt 90 päeva kehtinud pädeva sanitaarkontrolli asutuse otsusega pandud keeld vedada loomi nakkushaigustest ulatuslikult puudutatud piirkondadesse ning kes on seetõttu pidanud tootma neile eraldatud kvoodist kuni 20% rohkem. [...]

4. Kui nende tagastuste tulemusena lõikes 3 nimetatud summat ära ei kulutata, jaotatakse jääk kvoodi saanud tootjate vahel, kes maksu tasusid – jättes välja need, kes ületasid oma isikliku tootmiskvoodi rohkem kui 100% –, järgmiste kriteeriumide ja järgmise korra kohaselt [...].“

- 10 24. juuni 2004. aasta dekreetseaduse nr 157, millega kehtestatakse kiireloomulised sätted teatavate toiduainetetööstuse toodete märgistamiseks ning põllumajanduse ja kalanduse valdkonnas (decreto-legge n. 157, recante disposizioni urgenti per l'etichettatura di alcuni prodotti agroalimentari, nonché in materia di agricoltura e pesca) (*GURI* nr 147, 25.6.2004; edaspidi „dekreetseadus nr 157/2004“), artikli 2 lõige 3 näeb ette:

„[Seaduse nr 119/2003] artikli 9 järgi tagastatakse ülemäära kogutud maks, mida tootjad igakuiste maksetega nõuetekohaselt tasusid, nende tootjatele. Kui selle toimingu tulemusena on tasutavate maksusummade kogujääk suurem kui maks, mis tuleb tasuda Euroopa Liidule, +5%, tühistab AGEA maksu, mida tuleb enam tasuda tootjatel, kes ei ole kuumakseid veel teinud, kohaldades sama artikli 9 lõigetes 3 ja 4 ette nähtud prioriteetsuskriteeriume, ilma et see piiraks dekreetseaduse artikli 5 lõikes 5 nimetatud santsioonide kohaldamist.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 11 Võrdlusperioodil ei järginud põhikohtuasja kaebajad kehtivaid Itaalia õigusnorme, kuna ühelt poolt oli esimene ostja jätnud täitmata lisamaksu kinnipidamise ja kuumakse tasumise kohustuse ning teiselt poolt ei täitnud tootjad niisiis seaduse nr 119/2003 artikli 9 lõike 3 ja dekreetseaduse nr 157/2004 artikli 2 lõike 3 tähenduses maksekohustusi.
- 12 28. juulil 2004 saatis AGEA esimesele ostjale teatise, mis puudutas piimakvoote ja lisamaksu võrdlusperioodi kohta.
- 13 Selles teatises oli muu hulgas täpsustatud, et AGEA oli kohaldanud dekreetseaduse nr 157/2004 artikli 2 lõiget 3, mille kohaselt tagastatakse ülemäära kogutud maks, mida tootjad on igakuiste maksetega nõuetekohaselt tasunud, nende tootjatele, ning kui selle toimingu tulemusena on tasutavate maksusummade kogujääk suurem kui maks, mis tuleb tasuda Euroopa Liidule, +5%, ei nõua AGEA maksu, mida tuleb enam tasuda tootjatel, kes ei ole kuumakseid veel teinud, kohaldades seaduse nr 119/2003 artikli 9 lõigetes 3 ja 4 ette nähtud prioriteetsuskriteeriume.

- 14 AGEA oli teatisele lisanud dokumendi, märkides võrdlusperioodi kohta seoses iga tootjaga juba tasutud ja kinnitatud maksusummad ning tagasimakstavad summad, mis olid arvutatud vastavalt seaduse nr 119/2003 artikli 9 lõigetele 3 ja 4. AGEA täpsustas veel, et ostja ettevõtja pidi maksma asjaomastele tootjatele tagastatavad summad ning tasuma tootjate asemel nõutavad summad, mis olid kõnealuses dokumendis nimetatud.
- 15 Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio (Lazio maakonna halduskohus, Itaalia) esitatud kaebuses palusid põhikohtuasja kaebajad nimetatud teatise tühistada, väites eelkõige, et ostjale seaduse nr 119/2003 artikli 5 lõike 1 alusel pandud kohustus pidada kuumaksed kinni ja prioriteetsuskriteerium ülemäära kogutud maksude ümberjaotamisel, mis paneb soodsamasse olukorda maksekohustuse täitnud tootjad, mis on ette nähtud seaduse nr 119/2003 artikli 9 lõikes 3 ja dekreetseaduse nr 157/2004 artikli 2 lõikes 3, on vastuolus määruse nr 3950/92 artikli 2 lõike 2 kolmanda lõiguga ja artikliga 4.
- 16 Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Lazio maakonna halduskohus) jättis kaebuse rahuldamata.
- 17 Eelotsusetaotluse esitanud kohus, kellele põhikohtuasja kaebajad esitasid apellatsioonkaebuse, tunnistas oma 11. detsembri 2017. aasta otsusega, mis ei ole veel jõustunud, apellatsioonkaebuse väited osaliselt põhjendatuks, leides eelkõige, et seaduse nr 119/2003 artikli 5 lõikes 1 ette nähtud kohustus ei ole ajavahemiku 2004. aasta jaanuarist kuni märtsini suhtes kohaldatav, kuna see on vastuolus määruse nr 3950/92 artikli 2 lõikega 2.
- 18 Samas tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus seoses riigisiseste õigusnormide ja liidu õiguse vahel tuvastatud vastuolu tagajärgedega nende tootjate õigustele ja kohustustele, kes neid riigisiseseid õigusnorme ei täitnud.
- 19 Neil asjaoludel otsustas Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas niisuguses olukorras, millega on tegemist põhikohtuasjas, tuleb liidu õigust tõlgendada nii, et liikmesriigi õigusnormide vastuolu määruse nr 3950/92 artikli 2 lõike 2 kolmanda lõiguga toob tagajärjena kaasa selle, et tootjatel ei ole kohustust tasuda lisamaksu, kui on täidetud selles määruses sätestatud tingimused?
  2. Kas niisuguses olukorras, millega on tegemist põhikohtuasjas, tuleb liidu õigust ja eelkõige õiguspärase ootuse kaitse üldpõhimõtet tõlgendada nii, et ei saa kaitsta niisuguste isikute õiguspärast ootust, kes täitsid liikmesriigi kehtestatud kohustust ning kes said kasu selle kohustuse täitmiseega kaasnevatest tagajärgedest, kui ilmnes, et see kohustus on liidu õigusega vastuolus?
  3. Kas niisuguses olukorras, millega on tegemist põhikohtuasjas, on määruse nr 1392/2001 artikli 9 ja mõistega „prioriteetne kategooria“ vastuolus selline liikmesriigi õigusnorm nagu dekreetseaduse nr 157/2004 artikli 2 lõige 3, mille Itaalia Vabariik on vastu võtnud ning milles on sätestatud ülemäära kogutud lisamaksu tagastamise erinev kord, mille puhul eristatakse tähtaegades ja tagastamiskorras tootjaid, kellel oli õiguspärane ootus, et järgitakse riigisisest õigusnormi, mis osutus liidu õigusega vastuolus olevaks, ja tootjaid, kes ei järginud seda õigusnormi?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 20 Oma esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 3950/92 artiklit 2 tuleb tõlgendada nii, et kui tuvastatakse, et selle õigusnormiga on vastuolus riigisisene õigusnorm, mis reguleerib ostja poolt tootjatelt lisamaksu kinnipidamist, siis tähendab see, et tootjatel, kelle suhtes seda riigisisest õigusnormi kohaldatakse, ei ole enam kohustust lisamaksu tasuda.
- 21 Sellega seoses tuleb märkida, et määrusega nr 3950/92 kehtestatud lisamaksu kogumise kord tugineb otsetarbimiseks müüdava ja kokkuostjale tarnitava piima eristamisele (vt selle kohta 15. jaanuari 2004. aasta kohtuotsus *Penycoed*, C-230/01, EU:C:2004:20, punkt 28).
- 22 Nii peab tootja otsemüügi puhul tasuma lisamaksu otse liikmesriigi pädevale asutusele vastavalt määruse artikli 2 lõikele 3 (vt selle kohta 15. jaanuari 2004. aasta kohtuotsus *Penycoed*, C-230/01, EU:C:2004:20, punkt 29).
- 23 Seevastu tarnete puhul tuleb ostjal, kes nimetatud määruse põhjenduse 8 kohaselt on tootjatele lisamaksu kogumiseks paremas olukorras, tasuda see maks kõnealusele asutusele (vt selle kohta 15. jaanuari 2004. aasta kohtuotsus *Penycoed*, C-230/01, EU:C:2004:20, punkt 29).
- 24 Sama määruse artikli 2 lõike 2 esimesest ja kolmandast lõigust tuleneb, et ostjal on õigus arvata tootjale makstavast piima hinnast maha lisamaks, mida see tootja võlgneb, ning kui ta seda õigust ei kasuta, võib ta selle summa sisse nõuda muul sobival moel (vt selle kohta 29. aprilli 1999. aasta kohtuotsus *Consorzio Caseifici dell'Altopiano di Asiago*, C-288/97, EU:C:1999:214, punkt 32).
- 25 Sõltumata nendest erinormidest, mis käsitlevad tootjatelt lisamaksu kogumist ostja poolt, on tootjal igal juhul kohustus seda lisamaksu tasuda.
- 26 Nii näeb määruse nr 3950/92 artikli 2 lõige 1 ette, et selle määruse artiklis 1 sätestatud lisamaks jaotatakse nende tootjate vahel, kes on tootmiskvoote ületanud. Ka selle määruse põhjendus 6 täpsustab, et kui mõni liikmesriigile tagatud üldkogus ületatakse, väljendub tagajärg selles, et need tootjad peavad tasuma lisamaksu.
- 27 Nimetatud artikli 2 lõikest 1 koosmõjus määruse põhjendusega 8 tuleneb, et just tootja peab tasuma lisamaksu kogu turustatava piima koguselt, kui ta ületab kas otsemüügiks või tarneteks antud individuaalkoguse (vt selle kohta 29. aprilli 1999. aasta kohtuotsus *Consorzio Caseifici dell'Altopiano di Asiago*, C-288/97, EU:C:1999:214, punkt 19).
- 28 See lisamaksu kohustuse panemine tootjale on pealegi otseselt seotud lisamaksu eesmärgiga, mis seisneb selles, et piima tootjaid tuleb kohustada järgima neile eraldatud tootmiskvoote (vt selle kohta 25. märtsi 2004. aasta kohtuotsus *Cooperativa Lattepiù jt*, C-231/00, C-303/00 ja C-451/00, EU:C:2004:178, punkt 75, ja 24. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus komisjon vs. Itaalia, C-433/15, EU:C:2018:31, punkt 62).
- 29 Järelikult, kui tarnete puhul on lisamaksu tasumise kohustus ostjal, siis nii sellisel juhul kui ka otsemüügi puhul on lisamaksu kohustus siiski tootja kanda ja selle võib teatavatel tingimustel temalt otse kinni pidada (vt selle kohta 15. jaanuari 2004. aasta kohtuotsus *Penycoed*, C-230/01, EU:C:2004:20, punktid 29, 38 ja 39).

- 30 Sellest tuleneb, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu tuvastatud riigisisese õigusnormi, mis reguleerib ostja poolt tootjatelt lisamaksu kinnipidamist, vastuolu määruse 3950/92 artikli 2 lõikega 2 ei saa tootjaid vabastada sellest lisamaksu tasumise kohustusest, mis neile on nagunii määruse artikli 2 lõikega 1 pandud.
- 31 Vastupidi, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 50 märkis, tähendab see vastuolu vaid seda, et kõnealune riigisisene õigusnorm tuleb kohaldamata jätta ning et ostja peab nimetatud määruse artikli 2 lõike 2 esimese lõigu kohaselt nõudma tootjatelt summad sisse „mõnel muul sobival viisil“.
- 32 Järelikult tuleb esimesele küsimusele vastata, et määruse nr 3950/92 artiklit 2 tuleb tõlgendada nii, et kui tuvastatakse, et selle õigusnormiga on vastuolus riigisisene õigusnorm, mis reguleerib ostja poolt tootjatelt lisamaksu kinnipidamist, siis ei tähenda see seda, et tootjatel, kelle suhtes seda liikmesriigi õigusnormi kohaldatakse, ei ole enam kohustust lisamaksu tasuda.

Kolmas küsimus

- 33 Oma kolmanda küsimusega, mida tuleb analüüsida teisena, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 3950/92 artikli 2 lõiget 4 koosmõjus määruse nr 1392/2001 artikliga 9 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus selline riigisisene õigusnorm nagu põhikohtuasjas käsitletav, mis näeb ette, et ülemäära kogutud lisamaks tuleb eelisjärjekorras tagastada tootjatele, kes on määruse nr 3950/92 artikli 2 lõikega 2 vastuolus oleva riigisisese õigusnormi alusel oma igakuise makse tegemise kohustuse täitnud.
- 34 Määruse nr 3950/92 artikli 2 lõikest 4 tuleneb, et liikmesriik võib juhul, kui lisamaksu tuleb tasuda ja kogutud summa on maksust suurem, otsustada tagastada ülemäära kogutud lisamaksu tootjatele, kes kuuluvad mõnda eelistatud tootjate gruppi, mille liikmesriik on kehtestanud objektiivsete kriteeriumide alusel, või tootjatele, kes on erandlikus olukorras piimasektori lisamaksukavaga mitte seotud riigisiseste eeskirjade tõttu.
- 35 Selle sätte rakenduseeskirjad on täpsustatud määruse nr 1392/2001 artikli 9 lõikes 1, mis näeb ette, et liikmesriigid määravad vajaduse korral määruse nr 3950/92 artikli 2 lõikes 4 nimetatud eelistatud tootjate grupid ühe või mitme selles sättes esitatud ja vastavalt tähtsusele järjestatud objektiivse kriteeriumi alusel.
- 36 Lisaks sätestab määruse nr 1392/2001 artikli 9 lõige 2, et kui pärast nende kriteeriumide kohaldamist ei kasutata ära saadaolevaid rahalisi vahendeid, võib liikmesriik pärast komisjoniga konsulteerimist kehtestada teisi objektiivseid kriteeriume.
- 37 Määruse põhjendus 6 täpsustab veel, et liikmesriigile võib anda loa kasutada muid kriteeriume üksnes juhul, kui nimetatud määruse artikli 9 lõikes 1 sätestatud kriteeriume ei saa liikmesriigis täielikult kohaldada.
- 38 Sellest järeldub, et nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 71 märkis, on määruse nr 1392/2001 artikli 9 lõikes 1 ette nähtud kriteeriumid ammendavad ning liikmesriigid võivad kehtestada lisakriteeriume vaid juhul, kui ei kasutata ära teatavaks ajavahemikuks saadaolevaid rahalisi vahendeid.
- 39 Kuid üheski määruse nr 1392/2001 artikli 9 lõikes 1 loetletud kriteeriumidest ei ole nimetatud asjaomase tootja igakuiste maksete tegemise kohustust.
- 40 Neil tingimustel ei ole liikmesriigil õigust tagastada ülemäära kogutud maksu eelisjärjekorras neile tootjatele, kes on selle kohustuse täitnud.

- 41 Sellise praktikaga liigitatakse oma igakuiste maksete tegemise kohustuse täitnud tootjad „prioriteetsesse kategooriasse“ määruse nr 3950/92 artikli 2 lõike 4 tähenduses kriteeriumi alusel, mida kohaldatakse määruse nr 1392/2001 artikli 9 lõikes 1 ette nähtud kriteeriumide asemel ja ilma et selle määruse artikli 9 lõike 2 alusel oleks õiguspäraselt kehtestatud lisakriteerium.
- 42 Sellises olukorras saab tootja, kes selle määruse artikli 9 lõikes 1 nimetatud kriteeriumide kohaselt kuulub ühte prioriteetsetest kategooriatest, kuid kes ei ole oma igakuise makse tegemise kohustust täitnud, võlgnetava lisamaksu puhul maksutagastuse alles pärast seda, kui ta on selle kohustuse täitnud, ning seda ainult juhul, kui pärast esimest tagastusringi oli ikka veel vabu vahendeid.
- 43 Nagu komisjon sisuliselt märgib, eelneb lisamaksu tasumine kas otse või maksukohustuslasest ostja vahendusel tõesti põhimõtteliselt loogiliselt ülemäära kogutu tagastamisele. Samas ei piirdu selline õigusnorm nagu põhikohtuasjas käsitletav selle maksu nõudmisega, vaid kehtestab eelisjärjekorra tagasimaksmiseks, mis pealegi tugineb määruse nr 3950/92 artikli 2 lõikega 2 vastuolus oleva maksu kogumist reguleeriva riigisisese õigusnormi järgimisele.
- 44 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 75 märkis, ei saa tootjaid, kes on täitnud oma igakuise maksekohustuse, pelgalt sellelt pinnalt pidada tootjateks, kes on erandlikus olukorras riigisiseste eeskirjade tõttu, millel ei ole ühtegi seost piimasektori lisamaksukavaga määruse nr 3950/92 artikli 2 lõike 4 tähenduses.
- 45 Eeltoodud kaalutlustest lähtudes tuleb kolmandale küsimusele vastata, et määruse nr 3950/92 artikli 2 lõiget 4 koosmõjus määruse nr 1392/2001 artikliga 9 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus selline riigisisene õigusnorm nagu põhikohtuasjas käsitletav, mis näeb ette, et ülemäära kogutud lisamaks tuleb eelisjärjekorras tagastada tootjatele, kes on määruse nr 3950/92 artikli 2 lõikega 2 vastuolus oleva riigisisese õigusnormi alusel oma igakuise makse tegemise kohustuse täitnud.

Teine küsimus

- 46 Oma teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui sellises olukorras nagu põhikohtuasjas käsitletav arvutatakse ümber nende tootjate võlgnetava lisamaksu summa, kes ei täitnud riigisisese õigusnormi ette nähtud kohustust teha selle maksu tasumiseks igakuiseid makseid.
- 47 Eelotsusetaotlusest nähtub, et taotluse esitanud kohus küsib selle küsimusega õiguspärase ootuse kaitse kohta, mis tuleb nendele tootjatele tagada, kes selle lisamaksu tasumise kohustuse igakuiste maksete tegemisega täitsid. Sellest lähtudes soovib ta kindlaks teha järeldused, mis tuleb põhikohtuasjas teha asjaolust, et ülemäära kogutud lisamaksu tagastamise järjekorra kehtestanud normide kahtluse alla seadmine tähendab lõppkokkuvõttes seda, et tootjailt, kes tagastamisest kasu said, nõutakse kõik või osa tagasimakstavatest summadest tagasi.
- 48 Sõltumata sellest, kas igakuiste maksete tegemise kohustuse täitnud tootjad, kellele on lisamaksu tagasi makstud, saavad selle võimaliku tagasinõudmise juhtudel tugineda õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele, tuleb märkida, et igal juhul ei saa see põhimõte sellises olukorras nagu põhikohtuasjas käsitletav anda Itaalia pädevatele asutustele õigust mitte muuta liidu õigusega vastuolus olevaid otsuseid, mille nad on vastu võtnud, keeldudes uuesti hindamast nende tootjate õigusi, kes seda kohustust täitnud ei ole.
- 49 Kuna kolmandale küsimusele antud vastusest tuleneb, et nendele tootjatele osaks saanud ebasoodus kohtlemine tuleneb sellest, et Itaalia Vabariik kohaldas määruse nr 1392/2001 artikli 9 lõikes 1 ammendavalt loetletud kriteeriumidele lisatud kriteeriumi, ilma et see kriteerium võiks ilmselgelt

vastata selle määruse artikli 9 lõikes 2 viidatud juhule, siis tuleb neil asutustel, vastupidi, arvutada nimetatud tootjate võlgnetava lisamaksu summa ümber, jättes kohaldamata määrustega nr 3950/92 ja 1392/2001 vastuolus olevad riigisisised õigusnormid.

- 50 Eeltoodud kaalutlustest lähtudes tuleb teisele küsimusele vastata, et õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, kui sellises olukorras nagu põhikohtuasjas käsitletav arvutatakse ümber nende tootjate võlgnetava lisamaksu summa, kes ei täitnud riigisiseses õigusnormis ette nähtud kohustust teha selle maksu tasumiseks igakuiseid makseid.

Kohtukulud

- 51 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. Nõukogu 28. detsembri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 3950/92, millega piima- ja piimatootesektoris kehtestatakse lisamaks, muudetud nõukogu 17. mai 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 1256/1999, artiklit 2 tuleb tõlgendada nii, et kui tuvastatakse, et selle õigusnormiga on vastuolus riigisisene õigusnorm, mis reguleerib ostja poolt tootjatelt lisamaksu kinnipidamist, siis ei tähenda see seda, et tootjatel, kelle suhtes seda riigisisest õigusnormi kohaldatakse, ei ole enam kohustust lisamaksu tasuda.
2. Määruse nr 3950/92, muudetud määrusega nr 1256/1999, artikli 2 lõiget 4 koosmõjus komisjoni 9. juuli 2001. aasta määruse (EÜ) nr 1392/2001, milles sätestatakse nõukogu määruse (EMÜ) nr 3950/92, millega piima- ja piimatootesektoris kehtestatakse lisamaks, üksikasjalikud rakenduseeskirjad, artikliga 9 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus selline riigisisene õigusnorm nagu põhikohtuasjas käsitletav, mis näeb ette, et ülemäära kogutud lisamaks tuleb eelisjärjekorras tagastada tootjatele, kes on määruse nr 3950/92, muudetud määrusega nr 1256/1999, artikli 2 lõikega 2 vastuolus oleva riigisisese õigusnormi alusel oma igakuise makse tegemise kohustuse täitnud.
3. Õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, kui sellises olukorras nagu põhikohtuasjas käsitletav arvutatakse ümber nende tootjate võlgnetava lisamaksu summa, kes ei täitnud riigisiseses õigusnormis ette nähtud kohustust teha selle maksu tasumiseks igakuiseid makseid.

Allkirjad